

دائرة المعارف

اسرار گیاهان دارویی

راهنمای شناخت و کاربرد گیاهان طبی در درمان بیماری‌های مختلف

نسخه‌ی شفا (۱)

www.ketab.ir

تحقیق و تألیف

احمد حاجی شریفی (عطار اصفهانی)

انتشارات حافظ نوین

سرشناسه: احمد حاجی شریفی (عطار اصفهانی) -
 عنوان و پدیدآور: اسرار گیاهان دارویی / تحقیق و تألیف
 احمد حاجی شریفی
 مشخصات نشر: تهران: حافظ نوین، ۱۳۸۲
 مشخصات ظاهری: ۹۴۴ ص: مصورا،
 شابک: ISBN 964 - 6180 - 86 - 8
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 موضوع: گیاهان دارویی.
 موضوع: پزشکی سنتی الف. عنوان
 رده‌بندی کنگره: ۵ الف ۲۵ ح / RS ۱۶۴
 رده‌بندی دیویی: ۶۱۵/۳۲
 شماره کتابخانه ملی: ۱۳۶۰۷ - ۸۱ م

www.ketab.ir

دایرةالمعارف

اسرار گیاهان دارویی

تحقیق و تألیف

احمد حاجی شریفی

نوبت چاپ و تاریخ: هفدهم - ۱۴۰۲

تیراژ: ۱۳۰۰ نسخه

لیتوگرافی: تجسم

چاپ و صحافی: گلشن

برنامه‌ریزی، تدوین و نظارت فنی

محمدرضا یزدی‌زاده

قیمت: ۵۰۰/۰۰۰ تومان

انتشارات حافظ نوین: تهران، بازار بین‌الحرمین، کوچه مسجد جامع، نبش پاساژ کاشفی

تلفاکس: ۵۵۱۶۰۰۵۵ - ۸

مرکز پخش: انتشارات لوح دانش: خ انقلاب، خ ۱۲ فروزین، خ وحید نظری، پ ۱۲۲ - ۱۲۴

تلفاکس: ۶۶۹۷۲۵۸۱ - ۳

ISBN 964 - 6180 - 86 - 8

شابک ۹۶۴ - ۶۱۸۰ - ۸۶ - ۸

فهرست

۴۳	ریشه‌ی آگاو
۴۳	درختچه‌ی آووکادو
۴۳	میوه‌ی آووکادو
۴۴	برگ آووکادو
۴۴	درخت آدامس چیکل
۴۴	میوه‌ی آدامس چیکل
۴۴	تخم آدامس چیکل
۴۴	پوست درخت آدامس چیکل
۴۴	آذان الحمار
۴۵	گل آذان الحمار
۴۵	ریشه‌ی آذان الحمار
۴۶	آویشن
۴۹	گل‌های آویشن
۴۹	میوه‌ی آش انگور
۵۰	تخم آش انگور
۵۰	پوست درخت آش انگور
۵۰	درخت‌آلوچه
۵۰	میوه‌ی آلوچه
۵۱	مغز هسته‌ی آلو یا آلوچه
۵۱	میوه‌ی آلوچه‌ی وحشی
۵۲	آلو
۵۳	برگ درخت آلو

الف

۵۳	انگور
۵۵	برگ انگور فرنگی
۵۵	درختچه‌ی انگور فرنگی خاردار
۵۶	میوه‌ی انگور فرنگی خاردار
۵۶	هسته‌ی انگور

۳۲	برگ آکاسیای عربی
۳۲	خارهای آکاسیای عربی
۳۲	عصاره‌ی غلاف میوه آکاسیای عربی
۳۳	ریشه‌ی آکاسیای هندی
۳۳	آدونیس
۳۴	گل آدونیس
۳۴	آبرون صغیر
۳۵	گیاه آس
۳۵	تخم آس
۳۵	درخت آزاد
۳۶	برگ درخت آزاد
۳۶	میوه‌ی درخت آزاد
۳۶	آناناس
۳۶	میوه‌ی آناناس
۳۷	برگ آناناس
۳۷	آبرون کبیر
۳۸	آرنیکا
۳۹	ریشه‌ی آرنیکا
۳۹	تنتور آرنیکا
۳۹	آفتاب‌پرست
۴۰	برگ آفتاب‌پرست
۴۰	تخم آفتاب‌پرست
۴۱	آفتابگردان
۴۱	گل آفتابگردان
۴۱	تخم آفتابگردان
۴۲	برگ آفتابگردان
۴۲	ریشه‌ی آفتابگردان
۴۲	آگاو
۴۳	برگ آگاو

ت

۲۳	آناگالس
۲۴	درختچه‌ی آناگورس
۲۵	آندیو
۲۵	آهوزبان
۲۵	آبنوس
۲۶	آلترنانترا
۲۷	درخت آلبالو
۲۷	میوه‌ی آلبالو
۲۷	هسته‌ی آلبالو
۲۷	میوه‌ی آلبالوی تلخ
۲۸	آهک
۲۸	آمله
۳۰	روغن آمله
۳۰	درخت آرجون
۳۰	برگ آرجون
۳۰	پوست درخت آرجون
۳۰	میوه‌ی آرجون
۳۰	آهن
۳۱	درخت آسه‌ی چینی
۳۱	میوه‌ی آسه‌ی چینی
۳۱	ریشه‌ی آسه‌ی چینی
۳۱	درختچه‌ی آکاسیای معطر
۳۱	برگ آکاسیای معطر
۳۲	گل آکاسیای معطر
۳۲	میوه‌ی آکاسیای معطر
۳۲	ریشه‌ی آکاسیای معطر
۳۲	آکاسیای عربی

میوهی اشوارک ۹۸	برگ اقاقیا ۷۷	کشمش انگور سیاه ۵۶
اسرار ۹۸	گیاه ارغوان ۷۷	کشمش انگور سفید ۵۷
بوست درختچه‌ی اسرار ۹۹	گل ارغوان ۷۷	غوره ۵۷
صمغ درختچه‌ی اسرار ۹۹	ریشه‌ی ارغوان ۷۷	سرکه‌ی انگور ۵۸
میوه‌ی اسرار ۹۹	گیاه افسنطین کبیر ۷۸	سرکه‌ی سفید ۶۱
تخم اسرار ۹۹	افسنطین بحری ۸۰	سرکه‌ی عنصلی ۶۱
ریشه‌ی درختچه‌ی اسرار ۹۹	انیسون ۸۰	سرکه شیره ۶۱
اسفنج ۹۹	دانه‌ی انیسون ۸۱	شیره‌ی انگور ۶۱
اسکوپاریوس ۱۰۰	ارزن ۸۳	دوشاب مثلث ۶۱
ریشه‌ی اریسا ۱۰۰	دانه‌ی ارزن ۸۳	الکل ۶۲
گیاه اسلیخ ۱۰۰	اقونیطون ۸۴	گیاه اطریفل ۶۲
اسارون ۱۰۱	ریشه‌ی اقونیطون ۸۴	برگ اطریفل ۶۲
برگ اسارون ۱۰۱	درخت - انبه ۸۵	افلتنج ۶۳
ریشه‌ی اسارون ۱۰۲	میوه‌ی انبه ۸۶	افتیمون ۶۳
گیاه - اسپرس ۱۰۲	مغز هسته‌ی انبه ۸۶	الستونیه ۶۵
تخم اسپرس ۱۰۳	برگ انبه ۸۶	بوست درخت الستونیه ۶۵
گل - اسپیره ۱۰۳	شکوفه‌ی انبه ۸۷	الاطینی ۶۵
غده‌های ریشه‌ی اسپیره ۱۰۳	بوست درخت انبه ۸۷	گیاه - اقحوان متعفن ۶۵
ازگیل ۱۰۳	صمغ درخت انبه ۸۷	انجدان ۶۶
میوه‌ی ازگیل ۱۰۴	بوست ریشه‌ی انبه ۸۷	میوه‌ی انجدان ۶۶
برگ ازگیل ۱۰۴	درخت انبه‌ی هندی ۸۷	انغوزه ۶۷
ازگیل ژاپنی ۱۰۴	میوه‌ی انبه‌ی هندی ۸۸	انزروت ۶۹
برگ ازگیل ژاپنی ۱۰۵	تخم انبه‌ی هندی ۸۸	اسید بوریک ۷۰
میوه‌ی ازگیل ژاپنی ۱۰۵	شیرابه‌ی انبه‌ی هندی ۸۸	درخت انار ۷۰
اسبروله معطر ۱۰۵	برگ درخت انبه‌ی هندی ۸۹	میوه‌ی انار ۷۱
اسپرز ۱۰۶	ریشه‌ی انبه‌ی هندی ۸۹	انار سیاه ۷۲
اپیکا ۱۰۸	گیاه - اختر ۸۹	رُب انار ۷۲
ریشه‌ی اپیکا ۱۰۹	ریشه‌ی اختر ۹۰	هسته‌ی انار ۷۲
گیاه - اسفند ۱۰۹	گیاه ام وجع الکبد ۹۰	پیه داخل انار ۷۲
دانه‌ی اسفند ۱۰۹	گیاه - انجبار ۹۱	پوسته‌ی انار ۷۲
برگ اسفند ۱۱۱	ریشه‌ی انجبار ۹۲	کلاهدک انار ۷۳
ریشه‌ی اسفند ۱۱۱	درخت - ابهل ۹۲	گل انار ۷۳
روغن اسفند ۱۱۱	بوست درخت ابهل ۹۳	بوست درخت انار ۷۴
اسکنبیل ۱۱۲	اسانس چوب ابهل ۹۳	ریشه‌ی درخت انار ۷۴
ریشه‌ی اسکنبیل ۱۱۲	گیاه - اکلیل کوهی ۹۳	بوست ریشه‌ی درخت انار ۷۴
درخت انجیر ۱۱۲	برگ اکلیل کوهی ۹۴	درختچه‌ی انار شیطان ۷۵
میوه‌ی انجیر ۱۱۳	گل اکلیل کوهی ۹۵	پوست شاخه‌های انار شیطان ۷۵
انجیر کال ۱۱۵	روغن اکلیل کوهی ۹۵	گیاه - افدرا ۷۵
برگ درخت انجیر ۱۱۵	ریشه‌ی اکیناشیا ۹۵	میوه‌ی افرا ۷۶
شاخه‌ی درخت انجیر ۱۱۵	ارگوت ۹۶	ریشه‌ی افدرا ۷۶
شیره‌ی درخت انجیر ۱۱۵	اشوارک ۹۷	درخت اقاقیا ۷۶
انجیر بربری ۱۱۶	برگ اشوارک ۹۸	گل اقاقیا ۷۷

دانه‌ی رازیانه..... ۱۴۹	برگ بارهنگ..... ۱۳۱	انجیر زمینی..... ۱۱۶
گیاه - بادیان کوهی..... ۱۵۰	تخم بارهنگ..... ۱۳۲	میوه‌ی انجیر زمینی..... ۱۱۶
دانه‌ی بادیان کوهی..... ۱۵۰	ریشه‌ی بارهنگ..... ۱۳۳	شکوفه‌ی انجیر زمینی..... ۱۱۷
ریشه‌ی بادیان کوهی..... ۱۵۱	باریجه..... ۱۳۳	شیرابه‌ی انجیر زمینی..... ۱۱۷
دانه‌ی بادیان ختایی..... ۱۵۱	بالتگو..... ۱۳۵	برگ انجیر زمینی..... ۱۱۷
باروسما..... ۱۵۲	بادنجان..... ۱۳۵	درختچه‌ی انجیر چسب..... ۱۱۷
برگ باروسما..... ۱۵۲	میوه‌ی بادنجان..... ۱۳۶	شیرابه‌ی انجیر چسب..... ۱۱۷
اسانس روغنی برگ باروسما..... ۱۵۲	پوست بادنجان..... ۱۳۷	میوه‌ی انجیر چسب..... ۱۱۷
بارانک..... ۱۵۳	تخم بادنجان..... ۱۳۷	برگ انجیر چسب..... ۱۱۷
میوه‌ی بارانک..... ۱۵۳	کلاهک بادنجان..... ۱۳۷	ریشه‌ی انجیر چسب..... ۱۱۸
بادرنجبویه..... ۱۵۳	شاخه‌های بادنجان..... ۱۳۷	درخت انجیر بنگال..... ۱۱۸
برگ بادرنبویه..... ۱۵۳	ریشه‌ی بادنجان..... ۱۳۷	شیرابه‌ی درخت انجیر بنگال..... ۱۱۸
گیاه - بامیه..... ۱۵۴	بادنجان بری..... ۱۳۷	برگ درخت انجیر بنگال..... ۱۱۸
میوه‌ی بامیه..... ۱۵۵	میوه‌ی بادنجان بری..... ۱۳۸	پوست درخت انجیر بنگال..... ۱۱۹
تخم بامیه..... ۱۵۵	تخم بادنجان بری..... ۱۳۸	ریشه‌ی درخت انجیر بنگال..... ۱۱۹
ریشه‌ی بامیه..... ۱۵۵	میوه‌ی بالنک..... ۱۳۸	گیاه اسفناج..... ۱۱۹
بانگرا..... ۱۵۵	پوست داخلی میوه‌ی بالنک..... ۱۳۸	برگ اسفناج..... ۱۱۹
برگ بانگرا..... ۱۵۶	روغن بالنک..... ۱۳۹	تخم اسفناج..... ۱۲۱
باقالا..... ۱۵۶	تخم بالنک..... ۱۳۹	گیاه - اسفناج کوهی..... ۱۲۱
دانه‌ی باقالا..... ۱۵۶	شکوفه بالنک..... ۱۳۹	برگ اسفناج کوهی..... ۱۲۱
شاخه‌ی باقالا..... ۱۵۸	ریشه‌ی بالنک..... ۱۴۰	تخم اسفناج کوهی..... ۱۲۲
گل باقالا..... ۱۵۸	گل بابونه‌ی رسمی..... ۱۴۰	گیاه - آشنه..... ۱۲۲
دانه‌ی باقالای مصری..... ۱۵۸	اسانس بابونه‌ی رسمی..... ۱۴۱	آشنان..... ۱۲۳
باقالای هندی..... ۱۵۹	روغن بابونه‌ی رسمی..... ۱۴۱	گیاه - اشترخار..... ۱۲۴
دانه‌ی باقالای هندی..... ۱۶۰	گل بابونه‌ی رومی..... ۱۴۱	برگ اشترخار..... ۱۲۵
روغن دانه‌ی باقالای هندی..... ۱۶۰	بابونه‌ی اصفر..... ۱۴۳	ریشه‌ی اشترخار..... ۱۲۵
برگ باقالای هندی..... ۱۶۰	گل بابونه‌ی اصفر..... ۱۴۳	عرق اشترخار..... ۱۲۵
پوست شاخه جوان باقالای هندی..... ۱۶۰	بابونه‌ی وحشی..... ۱۴۳	درخت اوکالیپتوس..... ۱۲۵
پوست درخت باقالای هندی..... ۱۶۱	گل بابونه‌ی وحشی..... ۱۴۴	برگ اوکالیپتوس..... ۱۲۶
ریشه‌ی درخت باقالای هندی..... ۱۶۱	بابونه‌ی کبیر..... ۱۴۴	اسانس اوکالیپتوس..... ۱۲۷
باقالای سنت اینیاس..... ۱۶۱	گل بابونه‌ی کبیر..... ۱۴۴	روغن اوکالیپتوس..... ۱۲۷
دانه‌ی باقالای سنت اینیاس..... ۱۶۱	برگ بابونه‌ی کبیر..... ۱۴۵	درخت اوجن..... ۱۲۷
میوه‌ی بادام شیرین..... ۱۶۱	درخت بان..... ۱۴۶	برگ درخت اوجن..... ۱۲۷
مغز بادام شیرین..... ۱۶۲	میوه‌ی بان..... ۱۴۶	میوه‌ی درخت اوجن..... ۱۲۷
روغن بادام شیرین..... ۱۶۳	روغن بان..... ۱۴۶	پوست درخت اوجن..... ۱۲۸
چقاله‌ی بادام..... ۱۶۴	گل بان..... ۱۴۶	گل استوخدوس..... ۱۲۸
پوست سفت بادام..... ۱۶۴	برگ بان..... ۱۴۷	
پوست قهوه‌ای چسبیده‌ی مغز بادام..... ۱۶۴	ریشه‌ی بان..... ۱۴۷	
برگ درخت بادام..... ۱۶۴	بادیان..... ۱۴۷	
شکوفه‌ی بادام..... ۱۶۵	روغن بادیان..... ۱۴۸	
ریشه‌ی درخت بادام..... ۱۶۵	برگ بادیان..... ۱۴۸	
میوه‌ی بادام تلخ..... ۱۶۵	ریشه‌ی بادیان..... ۱۴۸	
		ب
		گیاه - بالباچار..... ۱۳۰
		برگ بالباچار..... ۱۳۰
		دانه‌ی بالباچار..... ۱۳۰
		گیاه - بارهنگ..... ۱۳۰

۲۰۵..... ریشه‌ی به هندی	۱۸۸..... تخم بهمن بیج	۱۶۶..... روغن بادام تلخ
۲۰۵..... به‌لیمو	۱۸۸..... ریشه‌ی بهمن بیج	۱۶۷..... ریشه‌ی درخت بادام تلخ
۲۰۵..... برگ به‌لیمو	۱۸۹..... بلوط‌الارض	۱۶۷..... بادام کوهی
۲۰۵..... گیاه - برونلا	۱۸۹..... گیاه - براهمی	۱۶۸..... بادام زمینی
۲۰۶..... درخت برهان	۱۹۰..... ریشه‌ی براهمی	۱۶۸..... مغز میوه‌ی بادام زمینی
۲۰۷..... گل‌های برهان	۱۹۰..... گیاه برتوف	۱۶۹..... بلوط
۲۰۷..... برگ برهان	۱۹۰..... برنج	۱۷۱..... پوست میوه‌ی بلوط
۲۰۷..... دانه‌ی برهان	۱۹۱..... دانه‌ی برنج	۱۷۱..... پوست‌ساقه‌های جوان درخت بلوط
۲۰۷..... پوست ساقه‌های برهان	۱۹۲..... جوانه‌ی برنج	۱۷۱..... برگ درخت بلوط
۲۰۷..... پوست ریشه‌های برهان	۱۹۲..... سبوس برنج	۱۷۲..... گل‌های بلوط
۲۰۸..... بخور مریم	۱۹۳..... پوست چلنوک برنج	۱۷۲..... دانه‌ی بزرالبنج
۲۰۹..... گیاه - بلسکی	۱۹۳..... کاه برنج	۱۷۳..... روغن بزرالبنج
۲۰۹..... بخور الاکراد	۱۹۳..... گیاه - برنجاسف	۱۷۴..... گیاه بزرالبنج
۲۱۰..... ریشه‌ی بخورالاکراد	۱۹۴..... گل برنجاسف	۱۷۴..... برگ بزرالبنج
۲۱۰..... صمغ بخورالاکراد	۱۹۵..... شاخه‌های برنجاسف	۱۷۴..... ریشه‌ی گیاه بزرالبنج
۲۱۰..... برگ بولدو	۱۹۵..... ریشه‌های برنجاسف	۱۷۴..... بهمن
۲۱۱..... بومادران	۱۹۵..... بداغ جنگلی	۱۷۶..... بسفایج
۲۱۲..... گل بومادران	۱۹۶..... بلسان	۱۷۷..... برگ بسفایج
۲۱۳..... گیاه بوصیر	۱۹۶..... برگ بلسان	۱۷۸..... میوه‌ی بلادون
۲۱۴..... برگ بوصیر	۱۹۶..... پوست‌های باز درخت بلسان	۱۷۹..... درختچه‌ی برگ نو
۲۱۴..... گل بوصیر	۱۹۶..... ریشه‌ی بلسان	۱۸۰..... بنفشه فرنگی
۲۱۴..... دانه‌ی بوصیر	۱۹۶..... برنگ کابلی	۱۸۱..... ریشه‌ی بنفشه فرنگی
۲۱۴..... ریشه‌ی بوصیر	۱۹۷..... دانه‌ی برنگ کابلی	۱۸۱..... گل بنفشه معطر
۲۱۵..... گیاه بوکانس	۱۹۷..... بلبله	۱۸۲..... ریشه‌ی بنفشه‌ی معطر
۲۱۵..... بولاغ اوتی	۱۹۸..... یذگار	۱۸۲..... گیاه - بردی
۲۱۶..... گیاه بولاغ اوتی	۱۹۸..... درخت برگاموت	۱۸۳..... ریشه‌ی بردی
۲۱۷..... بولاغ اوتی وحشی	۱۹۸..... بلسان مکی	۱۸۳..... گیاه - بگونیا
۲۱۸..... گیاه بولیون	۱۹۹..... بلسان پرو	۱۸۴..... برگ بگونیا
۲۱۸..... درختچه‌ی بیعار	۲۰۰..... درختچه‌ی بلسان الماء	۱۸۴..... ریشه‌ی بگونیا
۲۱۹..... درختچه‌ی بیدمشک	۲۰۰..... پوست درخت بلسان الماء	۱۸۴..... میوه‌ی بالادر
۲۱۹..... میوه‌ی بیدمشک	۲۰۰..... به	۱۸۵..... بذرك
۲۱۹..... عرق بیدمشک	۲۰۲..... دانه‌ی به	۱۸۵..... تخم بذرك
۲۱۹..... برگ درخت بیدمشک	۲۰۲..... پوست میوه‌ی به	۱۸۵..... روغن بذرك
۲۲۰..... پوست شاخه‌های جوان بیدمشک	۲۰۲..... برگ به	۱۸۵..... میوه‌ی بلوط هندی
۲۲۰..... درخت بید	۲۰۳..... شکوفه‌ی به	۱۸۶..... روغن میوه‌ی بلوط هندی
۲۲۱..... برگ درخت بید	۲۰۳..... پوست درخت به	۱۸۶..... برگ بلوط هندی
۲۲۱..... چوب بید	۲۰۳..... روغن به	۱۸۶..... پوست شاخه جوان بلوط هندی
۲۲۱..... پوست شاخه‌ی جوان بید	۲۰۳..... رُب به	۱۸۶..... عسل بالادر
۲۲۱..... بوکه درخت بید	۲۰۴..... به هندی	۱۸۷..... بسباسه
۲۲۲..... ریشه‌ی درخت بید	۲۰۴..... برگ به هندی	۱۸۸..... درخت بهمن بیج
۲۲۲..... بید خشت	۲۰۴..... میوه‌ی به هندی	۱۸۸..... پوست درخت بهمن بیج
۲۲۲..... درختچه‌ی بیدار		۱۸۸..... میوه‌ی بهمن بیج